

अथ

Aditya holiday m

112
9

आदित्य हृदयम्

2230

॥ अथ आदित्यहृदयप्रारंभः ॥ १ ॥

॥ २ ॥
१

✓ ॥ २ ॥
१

॥ २ ॥
१

श्रीगणेशायनमः॥ अर्जुन उवाच ॥ स्नानं च धर्मशास्त्रा
णां गुह्याद्गुह्यतरं तथा ॥ मया कृष्णपरिज्ञातया इमं यस्य
चराचरं ॥ १ ॥ सूर्यस्तुतिमयं न्यासं वक्तुमर्हसि माधव ॥ यक्षु
त्वा मुच्यते जंतुर्जन्ममृत्युजरादिभिः ॥ २ ॥ भक्त्या पृच्छाः
मिदं वेशकथयस्व प्रसादतः ॥ सूर्यभक्तिं करिष्यामि कथं
सूर्यं प्रपूजयेत् ॥ ३ ॥ इतदहं श्रोतुमिच्छामि त्वत्प्रसादेन
यादव ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ रुद्रादिदेवतैः सर्वैः पृष्ठेन
कथितं मया ॥ वक्ष्ये हं सूर्यविन्यासं शृणु यत्नेन पांड
व ॥ ४ ॥ अस्माकं यत्नया पृष्ठमेकचित्तो भवार्जुन ॥ तद

हं संप्रवक्ष्यामि आदिमध्यावसानकं ॥ ५ ॥ अर्जुन उवा
च ॥ नारायणस्वरश्च पृच्छामि त्वं महायशाः ॥ कथमा
दित्यमुद्यंतमुपतिष्ठेत्सनातनं ॥ ६ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥
साधुपार्थ महाबाहो बुद्धिमानसि पांडव ॥ यन्मां पृच्छस्युप
स्थानं तत्पवित्रं विभावसोः ॥ ७ ॥ सर्वमंगलमंगल्यैः
सर्वपापप्रणाशनं ॥ सर्वरोगप्रशमनमायुर्वर्धनं
मुत्तमं ॥ ८ ॥ अमित्रदमनं पार्थ संग्रामे जयवर्धनं ॥
वर्धनं धनपुत्राणामादित्यहृदयं मम ॥ ९ ॥ यक्षुत्वा स
र्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ॥ त्रिषु लोकेषु विख्यातं य

आह० छेयसकरंपरं॥१०॥देवदेवंनमस्कृत्यप्रातरुत्थायचार्जु
न॥विघ्नान्यनेकरूपाश्चिनश्यंतिस्मरणादपि॥११॥तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेनसूर्यमाराधयेत्सदा॥आदित्यहृदयंनित्यं
जाप्यंतच्छुणुपांडव॥१२॥तज्जपान्मुच्यतेजंतुर्दारिद्र्या
दंश्चदुस्तरात्॥१३॥अस्यश्रीआदित्यहृदयस्तोत्रमंत्र
स्य॥श्रीकृष्णऋषिः॥श्रीसूर्यनारायणोदेवता॥अनु
ष्टुप्छंदः॥हरितहरयश्चंद्रिवाकरंघृणिरितिबीजं॥ओं
नमोभवतेजितवेश्वानरायजातवेदसेनमइतिशक्तिः॥
ममसकलाभीष्टसिद्ध्यर्थेआदित्यहृजपेविनियोगः॥

दय

२

आ. ६० इति चतुर्थावरणं ॥ इन्द्रो बक्रियमश्वैव निरुतिर्वरुण
स्तथा ॥ वायुकुबेर ईशश्च अनंतो ब्रह्म एव च ॥ इति पं
४ चमावरणं ॥ सर्वज्ञः सर्वगः सर्वसर्वाकारादिदेवता ॥
सर्वेशः सर्वहृदयं नमामि सर्वसाक्षिकं ॥ सर्वात्मा स
र्वकर्ता च सृष्टिजीवनपालकः ॥ हितः स्वर्गापवर्गे
तिभास्करेश नमोस्तुते ॥ इति प्रार्थना ॥ नमो नमस्ते
स्तुतये विभावसोः सर्वात्मने सत्पतया यत्नावने ॥
अनंतशक्तिं माणिभूषणानि ददस्व मुक्तिं मम मुक्ति

४

अस्य श्री आदित्यहृदयमंत्रस्य ॥ ब्रह्मा ऋषिः ॥ अतिज
गती छंदः ॥ सूर्यात्मकभुवनो देवता ॥ प्रणवो बीजं ॥
ह्रीं शक्तिः ॥ श्रीसूर्यनारायणमंत्रषडंगन्यासे विनि
योगः ॥ ॐ ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां
नमः ॥ ॐ ह्रीं मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं अनामिका
भ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं करत
लकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ एवं हृदयादि ॥ ध्यानं ॥ सास्व
द्रत्नादमौलिस्फुरदधरुचि रंजिताम्बुके शोभा

आ. ह० ५
द्यादादित्यं नाभिमंडले ॥ कक्षांतु विन्यसेधं स्तरुद्रम्
वोस्तु विन्यसेत् ॥ १८ ॥ जान्वोस्तु गोपतिं न्यस्य सवि
तारं तु जंघयोः ॥ पादयोस्तु विवस्वंतं गुल्फयोस्तु प्रभा
करं ॥ १९ ॥ बाह्यांतस्तु तमोर्ध्वं संभगमभ्यंतरं न्यसे
त् ॥ सर्वो गेषु सहस्रांशुं दिग्विदिस्तु मयं न्यसेत् २०
एष आदित्यसविन्यासो देवानामपि दुर्लभः ॥ इ
मं भक्त्या न्यसेत् पार्थ स याति परमां गतिं ॥ कामक्रो
धकृतात्पापान्मुच्यते नात्र संशयः ॥ २१ ॥ सर्वादिपि ५

भयं नैव संग्रामेषु पथिष्वपि ॥ रिपुसंघट्टकाले च तथा
चोरसमागमे ॥ २२ ॥ त्रिसंध्यं जपत्तेन्यासं महापाल
कनाशनं ॥ विस्फोटकसमुत्पन्नं तीव्रज्वरसमुद्भवं २३ ॥
शिरोरोगं नेत्ररोगं सर्वव्याधिविनाशनं ॥ कुष्ठव्या
धिस्तथा दद्रुत्रोगांश्च विविधांस्तथा ॥ २४ ॥ जपमा
नस्य पश्यंति भक्त्या श्रुतं दर्जुन ॥ आदित्यमंत्रसं
युक्तमादित्यं भुवनेश्वरं ॥ २५ ॥ आदित्यान्नापरो
दैवमादित्यं परमेश्वरं ॥ आदित्यमर्चयेद्ब्रह्माशिव

आ. ह० आदित्यमर्चयेत् ॥ यदादित्यगतं तेजो मम तेजस्तदुर्ज
न ॥ २७ ॥ त्रिसंध्यमर्चयेत्सूर्यस्मरेद्भक्त्या तु यो नरः ॥
न स पश्यति दारिद्र्यं जन्म जन्मनि चार्जुन ॥ २८ ॥ ए
तत्ते कथितं पार्थ आदित्यहृदयं मया ॥ यष्टु त्वा सर्वपा
पेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः ॥ २९ ॥ सर्वलोकोत्तमं लो
कं सूर्यलोकां स गच्छति ॥ ३० ॥ नमो भगवते आदित्याय ३०
आदित्यः सविता सूर्यः खगः पूषा गभस्तिमान् ॥ स
वर्णस्फाटिको भानुस्फुरितो विश्वतापनः ॥ ३१ ॥ हिर

६

मव्ययं ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ अर्कं तु मूर्ध्नि विन्यस्य ल
लाटे तु रविं न्यसेत् ॥ विन्यसेन्नेत्रयोः सूर्यं कर्णयोस्तु
दिवाकरं ॥ १४ ॥ नासिकायां न्यसेद्भ्रानुं मुखे वै भास्करं
रं न्यसेत् ॥ पर्जन्यमोष्ठयोश्चैव तीक्ष्णं जिह्वांतरे न्य
सेत् ॥ १५ ॥ सुवर्णरेतसं कंठे स्कंधयोस्तिग्मतेजसं ॥
बाह्वोस्तु पूषणं चैव मित्रं वै पृष्ठतो न्यसेत् ॥ १६ ॥ व
रुणं दक्षिणे हस्ते वृषारं वामतः करे ॥ हस्ता उष्णक
रः पातु हृदयं पातु भानुमान् ॥ १७ ॥ उदरे तु यमं वि

आ. ह०

७

मरीचिमान्॥ अग्निगर्भोदितेः पुत्रः शंखस्तुष्टिमिर
नाशनः॥ ३७॥ पूषाविश्वंभरोमित्रः सुवर्णः सुप्र
तापवान्॥ आतापीमंडलीभास्वान्तपनोविश्वता
पनः॥ ३८॥ कृतविश्वोमहातेजाः सर्वरत्नमयोद्भ
वः॥ अक्षरश्चाक्षरश्चैव प्रभाकरविभाकरः॥ ३९॥
चंद्रश्चंद्रांगदः सौम्यो हव्यकव्यप्रदायकः॥ अं
गारको गदो गश्च स्तोत्रांगश्चांगवर्धनः॥ ४०॥
बुधो बुधासनो बुधिर्बुधात्मा बुधिनर्धनः॥ बृह
द्रानुर्बृहद्भारो बृहद्भामा बृहस्पतिः॥ ४१॥ शक्र

७

स्वशक्ररेताश्च शक्रांगः शक्रवर्धनः॥ शनिमान् श
निरूपस्वशनेर्गच्छसि सर्वदा॥ ४२॥ अनादिरादिरा
दित्यस्तेजोराशिर्महातपाः॥ अनादिरादिरूपस्वमादि
त्योर्दिकपतिर्यमः॥ ४३॥ भानुर्मा भानुरूपस्वर्मा
नुर्भानुर्दीप्तिमान्॥ धूमकेतुर्महाकेतुः सर्वकेतुर
नुत्तमः॥ ४४॥ नमः पूर्वाय गिरये पश्चिमाय नमो
नमः॥ तथोत्तराय गिरये दक्षिणाय नमो नमः॥ ४५॥
नमो नमः सहस्रांशोऽदित्याय नमो नमः॥ न
मः पद्मप्रभाय नमो भ्राजिष्णुजिष्णवे॥ ४६॥

न

बौ

आ. ह०

८

ज्योतिषे च नमस्तुभ्यं ज्ञानार्काय नमो नमः॥ प्रदीप्ताय प्र
गल्भाय युगांताय नमो नमः॥ ४७॥ नमस्ते होतृपत
येष्टिर्वीपतये नमः॥ नमो कारवषट्कारः सर्वयज्ञ
नमोस्तुते॥ ४८॥ ऋग्वेदाय यजुर्वेदसामवेदनस्तुते॥
नमो हाटकवर्णाय भास्कराय नमो नमः॥ ४९॥ ज
याय जयमदाय हरिदश्वाय ते नमः॥ दिव्याय दिव्य
रूपाय ग्रहाणां पतये नमः॥ ५०॥ नमस्ते शतचयेः
नित्यं सर्वं कुरु कुलात्मने॥ नमः कैवल्यनाथाय
नमस्ते दिव्यचक्षुषे॥ ५१॥ त्वं ज्योतिस्त्वं द्युतिर्ब्रह्मा

मो

८

प्यगर्भस्त्रिशिरातपनो भास्करो रविः॥ मार्तण्डो गोप
तिः श्रीमान्कृतस्तश्च प्रतापवान्॥ ३२॥ तमिस्त्रहा
भगो हंसो नासत्यश्च तमो नुदः॥ शुभो विरोचनः के
शी सहस्रान्शु महाप्रभुः॥ ३३॥ विवस्वान्पूषणो
मृत्युर्मिहरो जामदग्न्यजित्॥ ३४॥ घर्मरश्मिः
पतंगश्च शरण्यो मित्रहातपः॥ दुर्विज्ञेयगतिः शर
स्तेजो राशिर्महातपः॥ ३५॥ शंभुश्चित्रांगदः सौम्यो
हव्यकव्यप्रदायकः॥ अंशुमान् तमो देवो ऋग्य
जुसाम एव च॥ ३६॥ हरिदश्च तमोदारः सप्तसृति

आ-ह०

९

सेतुवेदांगोभानुर्वैशाखतापनः॥५६॥ ज्येष्ठमासे
तपेदिंद्र आषाढेतपतेरविः॥ गमस्तिश्रावणेमा
सेयमोभाद्रपदे तथा॥५७॥ वर्षे हिरण्यरेताश्च
कार्तिके च दिवाकरः॥ मार्गशीर्षेतपे मित्रः पौ
षे विष्णुः सनातनः॥५८॥ इत्येते द्वादशादित्याः
काश्यपेयाः प्रकीर्तिताः॥ उग्ररूपामहात्मान
स्तपंति विश्वतापनं॥५९॥ एकधा दशधा चैव श
तधा च सहस्रधा॥ तपंति विश्वरूपेण सृजंति

९

चहरंति च॥६०॥ एष विष्णुः शिवश्चैव ब्रह्मा चैव बृ
हस्पतिः॥ महेन्द्रश्चैव कालश्च यमो वरुण एव च ६१
नक्षत्रग्नहताराणामधिपो विश्वतापनः॥ वायुर
ग्निर्धनाध्यक्षो भूतकर्तो स्वयंप्रभुः॥६२॥ एष क
र्ता हि भूतानां संहर्ता रक्षकस्तथा॥ एष देवो हि भू
तानां सर्वमायायते जगत्॥६३॥ एष लोकानुलो
काश्च सप्तदीपाश्च सागराः॥ एष पातालसप्तरुजो
दैत्यदानवराक्षसाः॥६४॥ इत्येते नामिनिः पार्थ आ

आ. ह. दित्येस्तौमिनित्यशः॥ प्रातरुत्थायकौंतेयतस्यरोगभ
यंकुतः॥ ६५॥ पातकान्मुच्यतेपार्थव्याधिभ्योपिभयं
१० नहि॥ एकसंध्यादिसंध्यावासर्वपापैःप्रमुच्यते॥ ६६॥
त्रिसंध्यांजपमानस्तुपश्येच्चपरमंपदं॥ एषयज्ञस्वधा
स्वाहाहीष्ठाश्चपुरुषोत्तमः॥ ६७॥ सर्वदेवात्मको
देवःसूक्ष्मोव्यक्तःसनातनः॥ ईश्वरःसर्वभूतानां
परमेश्वीप्रजापतिः॥ ६८॥ कालात्मासर्वभूतात्मा
देवात्माविश्वतोमुखः॥ जन्ममृत्युजराव्याधिसंसा १०

तंविष्णुस्त्वंप्रजापतिः॥ तमेवरुद्रोरुद्रात्मावायुर
ग्निस्त्वमेवच॥ ५२॥ योजनानांसहस्रेद्वेदशतेद्वे
चयोजने॥ एकेननिषार्धेनक्रममाणनमोस्तुते॥ ५३॥
वैनेयोजनलक्षाणिसहस्राणिचसप्तभिः॥ स
प्ततुघटिकामात्रेणत्वंवैचरसिभास्कर॥ ५४॥
अग्रतश्चनमस्तुभ्यंपृष्ठतश्चसदानमः॥ पार्श्व
तश्चनमस्तुभ्यंनमस्तेचास्तुसर्वग॥ ५५॥ अरु
णोमाघमासेतुसूर्योवैफाल्युनेनच॥ चैत्रमा

आ० ह०

११

जपेत् ॥ ७३ ॥ यदङ्गि कुरुते पापं तदङ्गि त्रतिमुच्यते ॥
यद्रात्र्या कुरुते पापं तद्रात्र्या त्रतिमुच्यते ॥ ७४ ॥
दद्रुस्फोटककुष्ठानिमंडलानिविसर्पिच ॥ ये चा
न्येदुष्टरोगाश्च ज्वरातीसारकादयः ॥ ७५ ॥ जप
मानस्य नश्यंति जीवे च शरदः शतं ॥ संवत्सरेण
मरणं यदा तस्य ध्रुवं भवेत् ॥ ७६ ॥ अशीर्षं पश्य
तिष्ठायामहोरात्राद्धनं जय ॥ यद्दं पठते भक्त्या
वारिभानोर्महात्मनः ॥ ७७ ॥ प्रातः स्नाने कृते

१३

पार्थ एकाग्रकृतमानसः ॥ सुवर्णचक्षुर्भवति न च
धस्तु प्रजायते ॥ ७८ ॥ पुत्रवान्धनसंपन्नो जाय
ते चारुजस्तथा ॥ आदित्यहृदयं पुण्यं सूर्यनाम
विष्णुषितं ॥ ७९ ॥ श्रुत्वा च निरिच्छं पार्थ सर्वपापैः प्र
मुच्यते ॥ अतः परतरं नास्ति सिद्धिकामस्य पांड
व ॥ ८० ॥ एतज्जपस्व कौलेय येन श्रेयो ह्यवाप्त्य
सि ॥ आदित्यहृदयं पुण्यं यः पठेत्सुखमाहितः ८१
भूषणहामुच्यते पापात्कृतघ्नो गोघ्न एव च ॥ यद्

आ.ह.०

१२

दंष्ट्रणुयांनित्यं जपेद्वापि समाहितः ॥८२॥ सर्वपाप
विशुद्धात्मा सूर्यलोके महीयते ॥ अपुत्रोत्तमते पु
त्रं कुजन्मा जन्मचाप्नुयात् ॥८३॥ कुरोगी मुच्यते
रोगात् भक्त्या यः पठते सदा ॥ यस्त्वादित्यदिने पार्थ
नाभिमात्रजले स्थितः ॥८४॥ जपते मानवो भ
क्त्या षण्णुयाद्वापि भक्तितः ॥ स याति परमं स्थानं
यत्र देवो दिवाकरः ॥८५॥ अमित्रदमनी पीडां यदा
कर्तुं समारभेत् ॥ तदा प्रतिकृतिः कुर्याच्छत्रोश्च

१२

रभयनाशनः ॥८६॥ दारिद्र्यव्यसनध्वंसी श्रीमा
न्देवो दिवाकरः ॥ विकर्तनो विवस्वांश्च मार्तण्डो भा
स्करो रविः ॥८७॥ लोकप्रकाशकः श्रीमान् लोक
चक्षुर्महेश्वरः ॥ लोकसाक्षि त्रिलोकेश कर्ता ह
र्ता तमिस्रहा ॥८८॥ तपनः पवनश्चैव शक्तिः स
प्ताश्च वाहनः ॥ गमस्ति हस्तो ब्रह्मण्यः सर्वदेव
नमस्कृतः ॥८९॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं नरवर्यं
स्य मंदिरे ॥ तस्य प्रसादात्संतुष्टिरादित्यहदयं

आ-६०

१३

रविवर्जितः॥ पीडातस्य न संदेहो ज्वरो भवति दारुणः ॥ ९० ॥
यदा चानुग्रहं तस्य कर्तुं मिच्छेच्छुभं करं ॥ तदा सलिलमा
दाय जपेन्मंत्रमिभं बुधः ॥ ९१ ॥ नमो भगवते तस्यै आ
दित्याय नमो नमः ॥ स्नापयेत्तेन मंत्रेण शतक्षो भवति
नान्यथा ॥ ९२ ॥ अन्यथा च स वेदोषो नश्यते त्रेभ्यो सं
शयः ॥ स्तवं ते निखिलं प्रोक्तं पूजां चैव निबोध मे ॥ ९३ ॥
उपलिप्य शतचौ देशे मंडलं गोमयेन तु ॥ कृत्वा तत्र लि
खेत्पद्मं अष्टपत्रं स कर्णिकं ॥ ९४ ॥ पूर्वपत्रे न्यसेत्सू

१३

सं

र्यमाग्नेयां तुरविं न्यसेत् ॥ याम्यां चैव विवस्वंतं नैर्ऋ
त्यां तु भगं न्यसेत् ॥ ९५ ॥ वारुण्यं वरुणं विद्या द्वायव्यां
विष्णुमेव च ॥ मध्ये च भास्करं न्यस्य क्रमेणैव तमर्च
येत् ॥ ९६ ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि वृद्धिकामस्य भारत ॥
महातेजः समुद्यंतं ~~प्रवक्ष्यामि~~ तं प्रपद्येत कृतां जलिः ॥ ९७ ॥
सके सराणि पद्मानि करवीराणि चार्जुन ॥ तिलतं
उल्लयुक्तानि कुशोर्गंधोदकेन च ॥ ९८ ॥ रक्तचंदन
मिश्राणि कृत्वा वैताभ्रभाजने ॥ धृत्वा शिरसि तत्पात्रं जा

आ० ह०

१४

नुभ्यांधरणीतले ॥ ९९ ॥ मंत्रपूतंगुडाकेशमर्घ्यदद्याद्
भस्तये ॥ १०० ॥ विद्याकिलिकिलिकडुकेशसाधनाय
स्वाहा ॥ ॐ कूं कूं कूं स्वर्याय नमः ॥ ॐ कूं रवं रवं लोका
यसूर्यमूर्तये स्वाहा ॥ ॐ कूं मालेंडाय नमः ॥ नमोस्तु
स्वर्याय सहराभानवे नमोस्तु वैश्वानरजातवे दसे ॥
त्वमेव चार्घ्यं प्रतिगृह्ण गृह्ण देवाधिदेवाय नमो नम
स्ते ॥ १ ॥ नमो भगवते तुभ्यं नमस्ते जातवे दसे ॥ इत्त
मर्घ्यं मया भानो गृहाण त्वं नमोस्तुते ॥ २ ॥ एहि सूर्य १४

रणपांसुना ॥ ६ ॥ आक्रम्य वामपादेन आदित्यहृदयं ज
पेत् ॥ ॐ हिमीत्मा स्वाहा ॥ ॐ हिमाक्षिणि स्वाहा ॥ ॐ ली
ठ स्वाहा ॥ त्रिभिश्चरोगी भतिवैज्वरीभवति पंचभिः ॥
जपेस्तु सप्तभिः श्रवैव राक्षसी तनुमाविशेत् ॥ ८ ॥
राक्षसेनापि भूतस्य विकारं शृणु पांडव ॥ गायते नृ
त्यते नग्न आस्फोटयति धावति ॥ ८ ॥ शिवारुतं च
कुरुते हसते क्रंदते पुनः ॥ एवं संपीडते पार्थ यद्यपि
स्थानमहेश्वरः ॥ ९ ॥ किंपुनर्मानुषः कश्चिच्छेवाचा

आ. ६०

१५

वा

देवदेवनमोस्तुते ॥ हिमघ्नायतमो ॥ घ्रायरक्षोघ्रा
यनमोनमः ॥ ७ ॥ कृतघ्नघ्रायदेवायतस्मैसूर्यात्म
नेनमः ॥ जयोजयश्रुविजयोजितप्राणोजिताश्र
यः ॥ ८ ॥ ममोजवाजितक्रोधावाजिनः सप्तकीर्ति
ताः ॥ हरितहयरथं दिंकरं कनकमयांबुजरेणुपि
जरं ॥ प्रतिदिनमुदयेन वनवंशरणमुपैमिहिर
ण्यरेतसं ॥ ९ ॥ तत्र व्यात्मानवाध्यं तेन व्याधिभ्यो
भयं भवेत् ॥ न नागेभ्यो भयं नैव न च भूतभयं क
चित् ॥ १० ॥ अग्निशत्रुभयं नास्ति पार्थिवेभ्यस्त

१५

लोके

शैव च ॥ दुर्गतिं तरते घोरां पूजां च लभते पशून् ॥ ११ ॥
सिद्धिकामो ॥ सिद्धिं कन्याकामस्तु कन्यकां ॥ ए
तत्पाठस्य कौंतेय भक्ति युक्तेन चेतसा ॥ १२ ॥ अ
श्वमेधसहस्रस्य वा जपेय शतस्य च ॥ कन्याको
टि सहस्रस्य दत्तस्य फलमाप्नुयात् ॥ १३ ॥ इदमा
दित्य हृदयं यो धीते स ततं नरः ॥ सर्वपापविश्रु
त् आत्मा सूर्यलोके महीयते ॥ १४ ॥ नास्त्यादित्यस
मो देवो नास्त्यादित्यसमागतिः ॥ प्रत्यक्षो भगव

आ० ह०

१६

विष्णुर्येन विश्वं प्रतिष्ठितं ॥ १५ ॥ गवांशतसहस्र
स्य सम्यग्दत्तस्य यत्फलं ॥ तत्फलं लभते विद्वान्
शुद्धात्मास्तौ तियोरविं ॥ १६ ॥ यो धीते सूर्यहृदयं
सकलं च फलं लभेत् ॥ अष्टानां ब्राह्मणानां च लि
खितायः समर्पयेत् ॥ १७ ॥ ब्रह्मलोकऋषीणां
च जायते मानुषोऽपि वा ॥ जातिस्मरत्त्वमाप्तनोति
शुद्धात्मानात्र संशयः ॥ १८ ॥ अजायत लोकत्रयपा
वनाय भूतात्मने नोपतये वृषाय ॥ सूर्याय लोकत्र

१६

सहस्रांशो तेऽगोराशे जगत्पते ॥ अनुकंपय मां सत्तया
गृहाणा ध्येनमोस्तुते ॥ ३ ॥ ॐ नमो भगवते सूर्या
य नमः ॥ ३ ॥ अक्षय्यते जसे नमः ॥ ३ ॥ आदित्या
य नमः ॥ आदित्यं च शिवं विद्या छिवमादित्यरूपि
णं ॥ उभयोरंतरं नास्ति आदित्यस्य शिवस्य च ॥ ४ ॥
एतदिष्टाम्यहं श्रोतुं पुरुषो वै दिवा करे ॥ उदये ब्र
ह्मतद्रूपं मध्याह्ने च महेश्वरः ॥ ५ ॥ अस्तमाने स्व
यं विष्णुस्त्रयीमूर्तिर्दिवा करः ॥ नमो भगवते तुभ्यं
विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ ६ ॥ ममाध्यं प्रति गृह्णतं

आ० ह०

१७

त्रैगुण्यंच त्रयो वेदास्त्रयो लोकास्त्रयोनयः ॥ त्रया
णां कार्यकर्ता चतुरीयस्त्वं नमोस्तुते ॥ २४ ॥ नमः
सवित्रे जगदेकचक्षुषे जगत्प्रसूतिस्थितिनाश
हेतवे ॥ त्रयीमया यत्रिगुणात्मधारिणे विरिञ्चिना
रायणशंकरात्मने ॥ २५ ॥ नमो नमस्ते जगदेकसा
क्षिणे भूतादिमंत्रौर्विनिर्योगहेतवे ॥ सराजसंभूत
सरोजरोचने सरोधृताधारसजैरोमूर्तये ॥ २६ ॥
यस्योदयेनेह जगत्प्रबुध्यते प्रवर्तते चारिवत्तु लो
कसिद्धये ॥ ब्रह्मेन्द्र नारायण रुद्र वंदितः स नन्दो सा

१७

यच्छतुर्भंगलं रविः ॥ २७ ॥ नमोस्तु सूर्याय सहस्र
रश्मये सहस्रशारवान्वितसंभवात्मने ॥ सहस्र
योगोद्भवभावभाग्निने सहस्रसंख्यायुगधारि
णे नमः ॥ २८ ॥ यन्मंडलं दीप्तिकरं विशालं रत्नप्र
संतीव्रमनादिरूपं ॥ दारिद्र्यदुःखक्षयकारणं च
पुनातु मां तत्सवितुर्वरेण्यं ॥ २९ ॥ यन्मंडलं देव
गणैः स्रूपूजितं विप्रस्तुतं भावनमुक्तिकोविदं ॥
तं देवदेवं प्रणमामि सूर्य पुनातु मां ॥ ३० ॥

आ. ६० यन्मंडलं ज्ञानमयं चरम्यं त्रैलोक्य पूज्यं त्रिगुणात्म
१८ कंच ॥ समस्त तेजोमय दिव्यरूपं पुनातु ॥ ३१ ॥
यन्मंडलं भूठमतिप्रबोधं धर्मस्य वृद्धिं कुरु तेजना
नां ॥ यत्सर्वपापक्षयकारणं च पुनातु ॥ ३२ ॥ य
न्मंडलं व्याधिविनाशदक्षं यदृग्यजुः सामसु सुप्रगी
तं ॥ प्रकाशितं येन च भूर्भुवः स्वः पुनातु ॥ ३३ ॥ यन्मंडलं
वेदविदो वदंति ह्यमर्त्यमर्त्या सुरसिद्धयक्षाः ॥ यद्योगि
नो योगरतस्य संध्या पुनातु ॥ ३४ ॥ यन्मंडलं सर्वजनै

१८

लयांतकायनमोमहाकारुणिकोत्तमाय ॥ १९ ॥ विव
स्वते ज्ञानभृतां वराय जगत्प्रदीपताय जगद्धितोषिणे ॥
स्वयं भुवे दीप्तसहस्रचक्षुषे सरोत्तमायामिततेजसे न
मः ॥ २० ॥ स्मरैरनेकैः परिसेविताय हिरण्यगर्भाय हि
रण्मयाय ॥ महात्मने मोक्षपदाय नित्यं नमोस्तु ते वास
वकारणाय ॥ २१ ॥ आदित्यश्चाब्धितो देवैरादित्यः परमं
पदं ॥ आदित्यो मातृको भूत्वा आदित्यो वाङ्मयं जग
त् ॥ २२ ॥ आदित्यं पश्यते भक्त्या मां पश्यति न संश
यः ॥ आदित्यं पश्यते वैद्यो मां पश्यति न संशयः ॥ २३ ॥

ॐ ॥ ३॥ ॥ ६० ॥

१९

यन्मंडलं ब्रह्मविदो वंदंति गायंति यच्चारणसिद्ध
संधाः ॥ यन्मंत्रिणो मंत्रविदं स्मरंति पुना ० ३९ ॥ य
न्मंडलं वेदविदो वंदंति योगिनां योगपथा सुग
म्यं ॥ तं सर्वदेवं प्रणमामि सूर्यपुना ० ॥ ४० ॥ ध्ये
यः सदा सवितु मंडलमध्यवर्ती नारायणः स
रसि जासन संनिविष्टः ॥ केयूरवान्मकरकुं
उलवान्किरीटीहारी हिरण्मयवपुर्धृतशंख
चक्रः ॥ ४१ ॥ सशंखचक्रं रविमंडले स्थितं कुशे १९

शयं कांतमनंतरूपं ॥ भजामि बुद्ध्या तप नीय
मूर्तिं सुरोत्तमं चित्रविभूषणो ज्वलं ॥ ४२ ॥ वे
दवेदांगशारीरं दिव्यदीप्तिकरं परं ॥ रक्षोघ्नं रक्त
वर्णं चरक्तसंहारिताकृतिं ॥ ४३ ॥ लोकप्रभा
करश्चैव लोकचक्षुर्महेश्वरः ॥ तपनः पावनः प्रै
वशुचिः सप्ताश्ववाहनः ॥ ४४ ॥ एकचक्ररथो य
स्य दिव्यः कनकभूषितः ॥ समेष्ववलुप्तप्रीतो
पद्महस्तो द्विकरः ॥ ४५ ॥ आदित्यप्रथमं नाम
द्वितीयं तु दिवाकरः ॥ तृतीयं मांस्करं नाम

वा

आ० ह०

२०

चतुर्थं तु रियाकरः ॥ ४६ ॥ पंचमं तु सहस्रांशः षष्ठं चै
व त्रिंशोचनः ॥ सप्तमं हरिदश्वं अष्टमं च विभा
वस्तुः ॥ ४७ ॥ नवमं दिनकृन्नामदशमं द्वादशात्म
कं ॥ एकादशं त्रयीमूर्तिद्वादशं सूर्यमेव च ॥ ४८ ॥
द्वादशादित्यनामानि प्रातः काले पठेन्नरः ॥ दुःस्वप्नं
नश्यते तस्य सर्वदुःखं च नश्यति ॥ ४९ ॥ इदं कुष्ठ
हरं चैव दारिद्र्यं हरते ध्रुवं ॥ सर्वतीर्थप्रदं चैव सर्व
कामप्रवर्धनं ॥ ५० ॥ यः पठेत्प्रातरुत्थाय सत्तया
युक्तमिदं नरः ॥ सौख्यमायुष्यमारोग्यं लभते

२०

षष्ठं जितं ज्योतिश्च कुर्यादिह मर्त्यलोके ॥ यत्कालं
कालादिमनादिरूपं पुनातु ॥ ३५ ॥ यन्मंडलं विष्णु
चतुर्मुखं च दक्षरं पापहरं जनानां ॥ यत्कल्प
कल्पक्षयकारणं च पुनातु ॥ ३६ ॥ यन्मंडलं वि
श्वसृजं प्रसिद्धं मुत्पत्तिरक्षाकैः प्रेयं प्रगल्भं ॥ य
स्मिं जगत्संहरते खिलं च पुनातु ॥ ३७ ॥ यन्मंड
लं सर्वगतस्य विष्णोरात्मा परंधाम विशुद्ध
सत्त्वं ॥ सूक्ष्मं गतं योगरतं प्रसिद्धं पुनातु ॥ ३८ ॥

आ० ह०

२९

कमलोपि॥ कुरुते जलं त्रिनेत्रः स जयति धाम्नां
निधिः सूर्यः॥ ५५॥ एवं ब्रम्हादयो देवाः कृषयश्च
तपोधनाः॥ कीर्तयन्ति स्फुरन्नेष्टं देवं नारायणं विभुं॥ ५६॥
एतत्ते कथितं पार्थ आदित्य हृदयं मया॥ यद्धुत्वा
सर्वपापेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः॥ ५७॥ नमो
धर्मविधानाय नमस्ते कर्मसाक्षिणे॥ नमः प्र
त्यक्षदेवाय भास्कराय नमो नमः॥ ५८॥ उद
यगिरिमुपेतं भास्करं पद्महस्तं सकलभुवन

२३

नेत्रं रत्नरत्नोपमेयं॥ तिमिरकरमृगेन्द्रं बोध
कंपक्षिणीनां स्फुरन्निर्मलमतिवन्दे स्फुरन् विश्व
मूर्तिं॥ ५९॥ इति श्री भविष्योत्तरपुराणे श्री कृ
ष्णार्जुनसंवादे आदित्य हृदयं संपूर्णं॥ ६०॥ ॥
देवदेव जगन्नाथ प्रत्यक्षपुरुषोत्तम॥ ज्योति
र्मंडलमध्यस्थ भास्कराय नमो नमः॥ ६१॥ दि
व्यज्ञानस्वरूपाय परब्रह्मस्वरूपिणे॥ निर्वाण
भक्तनाथाय भास्करा०॥ २॥ तत्तत्कान्तं च न

आ० ह०

२२

रूपायरक्तपुष्पसुशोभितं ॥ रक्तवस्त्रेण संयोज्य
भास्क ० ॥ ३ ॥ रक्तपंकजहस्ताय सूर्याय परमेश्वर ॥
सर्वदेवशरणाय भास्क ० ॥ ४ ॥ सचराचरनेत्राय
छाया नाथाय सांस्थिते ॥ सर्वदेवशरणाय भास्करा ० ॥
५ ॥ वेदवेदांगशारीरं दिव्यदीप्तिकरं भुक्तं ॥ रक्षो
भ्रं रक्तवर्णं च भास्क ० ॥ ६ ॥ वेदवेदांगशारीरं दिव्यदीप्तिकरं परं ॥
रक्षोभ्रं रक्तवर्णं च भास्क ० ॥ ७ ॥ अरुणोदयकाले

२२

मोक्षमेवैवे ॥ ५१ ॥ अग्निमीळे नमस्तुभ्यमिषेत्वोर्जे
स्वरूपिणे ॥ अग्न आयाहि वीत त्वं नमस्ते ज्योतिषां पते ॥
५२ ॥ शंनो देवी नमस्तुभ्यं जगद्धुर्नमोस्तुते ॥ पद्मासनः पद्माकरः
पद्मगर्भसमद्युतिः ॥ ५३ ॥ सप्ताश्वरथसंयुक्तो दिक्षु जस्यात्स
दारविः ॥ आदित्यस्य नमस्कारं ये कुर्वन्ति दिने दिने ॥
जन्मांतरसहस्रेषु दारिद्र्यं नोपजायते ॥ ५४ ॥ यस्योदयास्तसमये
सरमुकुटनिघृष्टचरण

स्तो ०

२३

यनमोनमः॥१२॥ ॥ इति श्री लविष्योत्त
रपुराणे सूर्यनारायणस्तोत्रं संपूर्णं ॥ ७ ॥
शके २० शो ७८ नलनामसंनसरे कार्तिक
शुद्धषष्ठ्यां इंदुवासरे तद्दिने इदं पुस्तकं स
माप्तं ॥ ७ ॥ श्री जगदंब प्रसन्न ॥ ७ ॥
भग्नपृष्ठकटिग्रीवस्तब्धदृष्टिरधोमुखी ॥ कष्टेन लि
खितं ग्रंथं यत्नेन प्रतिपालयेत् ॥ ७ ॥ श्री राम जय
राम जय जय राम ॥ श्री कनकादित्य प्रसन्न ॥ ७ ॥

२३

सुजगज्ज्योतिस्वरूपिणे॥सुप्रसन्नायदेवाय
भास्करा०८॥उदयाचलमारुढंकिरणायम
क हीतले॥लोकोकप्रसन्नायभास्क०॥९॥अ
र्घ्यपाद्यादिनैवेद्यंस्तूर्यायपरमेश्वर॥सर्वदेव
शरण्यायभास्क०॥१०॥आधिव्याधिविनाशा
यकुष्ठव्याधिविनाशनं॥सर्वदेवशरण्या
यभास्करा०॥११॥अरिष्टदुष्टनाशायमुक्ति
मुक्तिप्रदायच॥स्वर्गापवर्गमार्गायभास्करा